

Broj: 01-02-1-791/18

Sarajevo, 27. 3. 2018.

ZASTUPNIKU
U ZASTUPNIČKOM DOMU
PARLAMENTARNE SKUPŠTINE
BOSNE I HERCEGOVINE

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
SARAJEVO

PRIMLJENO: 27-03-2018			
Original na podriču	Klasifikovana oznaka	Redni broj	Broj priloga

C

Predmet: Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine, dostavlja se

Sukladno Odluci Kolegija Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine s 32.sjednice, održane 14. lipnja 2016., u privitku Vam dostavljam Prijedlog zakona o izmjenama Zakona o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine, predlagatelj: zastupnik Nikola Lovrinović, koji je Odjel za lektoriranje Tajništva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine lektorirao na bosanski, hrvatski i srpski jezik.

S poštovanjem,

Prilog:

- Prijedlog zakona

Dostaviti:

- naslovu
- a/a

ПРИЈЕДЛОГ

/

ЗАКОН
О ИЗМЈЕНАМА ЗАКОНА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Сарајево, фебруар 2018. године

На основу члана IV 4 а) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине на ____ сједници Представничког дома, одржаној _____ 2018. године, и на ____ сједници Дома народа, одржаној _____ 2018. године, донијела је

ЗАКОН О ИЗМЈЕНАМА ЗАКОНА О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Члан 1.

У Закону о кривичном поступку Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05, 46/06, 76/06, 29/07, 32/07, 53/07, 76/07, 15/08, 58/08, 12/09, 16/09, 93/09 и 72/13) члан 84. мијења се и гласи:

„Члан 84.

Право свједока да не одговара на поједина питања

- (1) Свједок има право да не одговара на поједина питања када је вјероватно да ће га одговор на та питања изложити кривичном гоњењу.
- (2) Свједок који користи право из става (1) овог члана одговориће на та питања ако главни тужилац писмено изјави да неће предузети кривично гоњење свједока за радње које свједок наведе у свом исказу. Примјерак писмене изјаве главног тужиоца уручиће се свједоку.
- (3) Изјаву из става (2) овог члана главни тужилац може дати под условом да је исказ свједока важан за доказивање да је друго лице починило кривично дјело из става (4) овог члана.
- (4) Изјаву из става (2) овог члана главни тужилац може дати у поступку који се води због кривичних дјела из Кривичног закона Босне и Херцеговине и то:
 - а) кривичних дјела против интегритета Босне и Херцеговине,
 - б) кривичних дјела против човјечности и вриједности заштићених међународним правом,
 - ц) кривичних дјела тероризма,
 - д) кривичних дјела: Изазивање националне, расне и вјерске мржње, раздора и нетрпељивости (члан 145а); Противправно лишење слободе (члан 147); Неовлашћено прислушкивање, звучно или оптичко снимање (члан 147а); Повреда слободе одређења бирача (члан 151); Фалсификовање новца (члан 205); Фалсификовање хартија од вриједности (члан 206); Прање новца (члан 209); Пореска утаја или превара (члан 210); Кријумчарење (члан 214.); Организовање групе људи или удружења за кријумчарење или растурање неоцарињене робе (члан 215); Царинска превара (члан 216); Примање поклона и других облика користи (члан 217); Давање поклона и других облика користи (члан 218); Примање награде или другог облика користи за трговину утицајем (члан 219); Давање награде или другог облика користи за трговину утицајем (члан 219а); Злоупотреба положаја или овлашћења (члан 220); Проневијера у служби (члан 221); Превара у служби (члан 222); Противзаконито ослобођење лица лишеног слободе (члан 228); Помоћ учиниоцу послје учињеног кривичног дјела (члан 232); Помоћ лицу оптуженом од међународног

кривичног суда (члан 233); Спречавање доказивања (члан 236); Откривање идентитета заштићеног свједока (члан 240); Ометање рада правосуђа (члан 241); Удруживање ради чињења кривичних дјела (члан 249) и Организовани криминал (члан 250).

- (5) У изјави из става (2) овог члана ће се назначити да се она односи само на радње свједока које чине кривично дјело са прописаном мањом казном од казне која је прописана за кривично дјело у односу на које се даје исказ или поводом којег се води поступак и да се не може односити на кривична дјела за која је прописана казна затвора од најмање 10 година.
- (6) Суд ће рјешењем утврдити да ли је изјава главног тужиоца из става (2) овог члана у складу са ст. (4) и (5) овог члана и одредити адвоката за савјетника свједоку за вријеме саслушања.
- (7) Након што Суд донесе рјешење из става (6) овог члана, главни тужилац ће позвати свједока да да свој исказ. Прије саслушања свједок ће дати писмену изјаву да ће као свједок у кривичном поступку дати истинит исказ и да неће прећутати ништа што му је познато о кривичном дјелу о којем даје исказ и његовом починиоцу.
- (8) Након што свједок да исказ, главни тужилац донијеће рјешење о имунитету свједока за кривично дјело које произлази из исказа свједока датог у складу са ставом (2) овог члана. У рјешењу ће бити наведен чињенични опис и правна квалификација кривичног дјела за која се неће предузети кривично гоњење свједока.
- (9) Ако свједок током кривичног поступка не поступи у складу са ставом (7) овог члана, главни тужилац донијеће рјешење с образложењем, којим се ускраћује свједоку давање имунитета за кривично дјело на које се односио исказ свједока из става (2) овог члана. Тужилац ће ускратити имунитет и у случају да се радње које је свједок навео у свом исказу односе на кривична дјела за која се не може дати имунитет у смислу ст. (4) и (5) овог члана. У тим случајевима, исказ свједока с одговорима на питања из става (1) овог члана издвојиће се из списка предмета и чувати одвојено, те се не може користити у кривичном поступку против свједока.
- (10) У случају да главни тужилац не донесе рјешење из става (8) овог члана, исказ свједока с одговорима на питања из става (1) овог члана издвојиће се из списка предмета и чувати одвојено, те се не може користити у кривичном поступку против свједока.
- (11) Против свједока из става (2) овог члана може се предузети кривично гоњење за кривично дјело давања лажног исказа.“

Члан 2.

У члану 117. тачка д) мијења се и гласи:

„д) За кривична дјела из Кривичног закона Босне и Херцеговине, и то: Изазивање националне, расне и вјерске мржње, раздора и нетрпељивости (члан 145а); Противправно лишење слободе (члан 147); Неовлашћено прислушкивање, звучно или оптичко снимање (члан 147а); Повреда слободе опредјељења бирача (члан 151); Фалсификовање новца (члан 205); Фалсификовање хартија од вриједности (члан 206); Прање новца (члан 209); Пореска утаја или превара (члан 210); Кријумчарење (члан 214); Организовање групе људи или удружења за кријумчарење или растурање неоцарињене робе (члан 215); Царинска превара (члан 216); Примање поклона и других облика користи (члан 217); Давање поклона и других облика користи (члан 218); Примање награде или другог облика користи за трговину утицајем (члан 219); Давање награде или другог облика

користи за трговину утицајем (члан 219а); Злоупотреба положаја или овлашћења (члан 220); Проневјера у служби (члан 221); Превара у служби (члан 222); Противзаконито ослобођење лица лишеног слободe (члан 228); Помоћ починиоцу послије учињеног кривичног дјела (члан 232); Помоћ лицу оптуженом од међународног кривичног суда (члан 233); Спречавање доказивања (члан 236); Откривање идентитета заштићеног свједока (члан 240); Ометање рада правосуђа (члан 241); Удруживање ради чињења кривичних дјела (члан 249) и Организовани криминал (члан 250).“

Члан 3.

У члану 118. став (3) мијења се и гласи:

„(3) Истражне радње из члана 116. став (2) тач. а) до д) и тачка г) овог закона могу трајати најдуже до мјесец дана, а ако оне дају резултате и постоји разлог да се настави с њиховим спровођењем ради прикупљања доказа, могу се на образложен приједлог тужиоца продужити за још мјесец дана, с тим да мјере из тач. од а) до ц) могу трајати укупно најдуже шест мјесеци за кривична дјела за која се може изрећи казна затвора преко пет година или тежа казна, а за остала кривична дјела најдуже четири мјесеца. Мјере из тач. д) и г) могу трајати укупно најдуже три мјесеца за кривична дјела за која се може изрећи казна затвора преко пет година или тежа казна, а за остала кривична дјела најдуже два мјесеца. Изузетно у односу на кривично дјело организованог криминала и кривична дјела тероризма истражне радње из члана 116. став (2) тач. од а) до д) и тачка г) овог закона, ако оне дају резултате и постоји разлог да се настави с њиховим спровођењем ради прикупљања доказа, могу се на образложен приједлог тужиоца продужити још до три мјесеца. Приједлог за радњу из члана 116. став (2) тачка ф) овог закона се може односити само на једнократни акт, а захтјев за сваку следећу радњу против истог лица мора садржавати разлоге који оправдавају њену употребу.“

Члан 4.

Члан 225. мијења се и гласи:

„Члан 225.

Окончање истраге

- (1) Тужилац окончава истрагу кад нађе да је стање ствари довољно разјашњено да се може подићи оптужница. Окончање истраге ће се забиљежити у спису.
- (2) Ако се истрага не заврши у року од шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге, тужилац ће обавијестити главног тужиоца о разлозима неокончања истраге. Главни тужилац одредиће нови рок за окончање истраге који не може бити дужи од шест мјесеци, односно који не може бити дужи од једне године за кривична дјела за која се може изрећи казна затвора у трајању од 10 година или тежа казна, те наложити предузимање потребних мјера да би се истрага окончала.
- (3) Ако истрагу није било могуће завршити у року из става (2) овог члана, тужилац ће о разлозима због којих истрага није завршена у року од осам дана обавијестити главног тужиоца, осумњиченог и оштећеног.
- (4) Осумњичени и оштећени могу у року од 15 дана од дана достављања обавјештења из става (3) овог члана поднијети притужбу главном тужиоцу због трајања поступка. Ако главни тужилац утврди да је притужба основана, одредиће нови рок у којем се,

ако постоје процесне претпоставке, истрага мора окончати, о чему ће обавијестити подносиоца притужбе.

(5) Оптужница се не може подићи ако осумњичени није био испитан.“

Члан 5.

Члан 226. мијења се и гласи:

„Члан 226.

Подизање оптужнице

- (1) Кад током истраге тужилац нађе да постоји довољно доказа из којих произлази основана сумња да је осумњичени учинио казнено дјело, припремиће и упутити оптужницу судији за претходно саслушање у року од 30 дана од дана када је окончање истраге забиљежено у спису.
- (2) Ако тужилац не упутити оптужницу у року из става (1) овог члана, дужан је да у року од осам дана о разлозима неподизања оптужнице обавијести главног тужиоца који ће предузети мјере да тужилац у року који не може бити дужи од 30 дана подигне оптужницу. О одређивању додатног рока биће обавијештени осумњичени и оштећени.
- (3) Ако тужилац у року из става (2) овог члана не подигне оптужницу, обавијестиће о томе главног тужиоца, те осумњиченог и оштећеног који имају право у року од осам дана од истека тог рока поднесу притужбу главном тужиоцу. Главни тужилац ће тужиоцу издати обавезујуће упутство да у одређеном року који не може бити дужи од 30 дана подигне оптужницу.
- (4) Након подизања оптужнице, осумњичени, односно оптужени и бранилац, имају право увида у све списе и доказе.
- (5) Након подизања оптужнице, странке или бранилац могу предлагати судији за претходно саслушање предузимање радњи у складу са чланом 223. овог закона.“

Члан 6.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

ПСБиХ број _____/18

_____ 2018. године

Сарајево

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ

Представничког дома

Парламентарне скупштине БиХ

ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ

Дома народа

Парламентарне скупштине БиХ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I - УСТАВНОПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставноправни основ за доношење овог закона садржан је у члану III 1. г) Устава Босне и Херцеговине, према којем је у надлежности институција Босне и Херцеговине спровођење међународних и међуентитетских кривичноправних прописа, укључујући и односе са Интерполом, те у члану IV 4. а) Устава Босне и Херцеговине, према којем је Парламентарна скупштина БиХ надлежна за доношење закона који су потребни за спровођење одлука Предсједништва или за вршење функција Скупштине према Уставу Босне и Херцеговине.

Уставноправни основ за доношење овог закона утврђен је приликом његовог првог усвајања и овај закон је до сада више пута мијењан.

II-ПРИНЦИПИ

-Принцип легалитета који налаже да свако за кога постоје докази да је починилац кривичног дјела треба за то дјело да буде процесуиран и кажњен у складу са законом. Међутим, један од начина који користе савремене државе и међународна заједница за успјешнију борбу против извршилаца тешких кривичних дјела је стварање законских механизма који допуштају да тужилац под одређеним условима одступи од принципа легалитета кривичног гоњења, али само у посебним случајевима када то захтијева већи јавни интерес.

- Принцип правне сигурности и владавине права захтијева да правна норма буде доступна лицима на која се примјењује и за њих предвидљива, тј. довољно прецизна да они могу стварно и конкретно знати своја права и обавезе, до степена који је разуман у датим околностима, како би се према њима могли понашати.

- Принцип владавине права захтијева да закон мора бити јасан и прецизан у складу са посебношћу материје коју нормативно уређује, чиме се спречава свака арбитрарност и произвољност у тумачењу и примјени закона.

- Заштита људских права - мијешање у људска права и основне слободе, оправдано је само ако је у складу са законом и тежи једном или више легитимних циљева наведених у члану 8. став 2. Европске конвенције, те је „нужно у демократском друштву“ како би се постигао одређени циљ.

-Заштита права осумњиченог и оштећеног, те правичност са аспекта разумног рока обзиром на то да је одуговлачење поступка супротно принципу владавине права, правне сигурности и правне досљедности.

III - РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Закон о кривичном поступку представља најзначајнији законодавни акт у којем је, у основи, цјеловито и систематски обухваћен и регулисан комплетан кривични поступак. Законом се одређују правила којима се обезбјеђује да у законито спроведеном поступку пред надлежним судом нико недужан не буде осуђен, а да се починиоцу кривичног дјела изрекне казна или друга мјера уз услове које предвиђа Кривични закон.

Уставни суд БиХ је у предмету бр У-5/16, на сједници одржаној 01. 06. 2017. године, донио Одлуку, те утврдио да одредбе члана 84. ст. 2, 3. и 4; одредбе члана 117. тачка д); одредбе члана 118. став 3; одредбе члана 225. став 2. и одредбе члана 226. став 1. Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине нису у складу са одредбама Устава БиХ. Одлука је објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 49/17.

Одлуком се налаже Парламентарној скупштини БиХ да најкасније у року од шест мјесеци усклади наведене одредбе, те обавијести Уставни суд БиХ о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Савјет министара БиХ се на 108. сједници, одржаној 19. 07. 2017. године, упознао с тим да су Колегијум Представничког дома Парламента скупштине БиХ на 51. сједници и Колегијум Дома народа на 48. сједници разматрали предметну одлуку Уставног суда, те одлучили да је доставе Савјету министара БиХ на реализацију. Савјет министара БиХ задужио је Министарство правде БиХ да, у сарадњи са Министарством безбједности БиХ, реализује обавезе које за Савјет министара БиХ произлазе из Одлуке Уставног суда БиХ број: У-5/16.

Ради наведеног указала се потреба и оправдање за формирање стручне радне групе, која ће, у остављеном року, предузети мјере којим ће се извршити наведена одлука.

31. 08. 2017. године министар правде БиХ донио је Рјешење којим се формира Радна група за усклађивање одредаба Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине са Уставом Босне и Херцеговине у складу са Одлуком Уставног суда Босне и Херцеговине број У-5/16. У Радну групу, на приједлог надлежних институција, именовани су представници Министарства праве БиХ, Министарства безбједности БиХ, Федералног министарства правде, Министарства правде Републике Српске, Правосудне комисије Брчко Дистрикта БиХ и Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине.

Чланови Радне групе одржали су више састанака и на састанку одржаном 08. 12. 2012. године, којем су присуствовали сви чланови Радне групе, усагласили измјене и допуне наведеног закона како је предложено.

Члан 84. ЗКП-а БиХ

Уставни суд БиХ (УСБиХ) у својој одлуци наглашава да ова одредба говори о свједоку чији исказ, под законским условима, може бити доказ оптужбе који ће се користити у поступку против других лица. Узимајући у обзир опште интересе у сузбијању тешких кривичних дјела, УСБиХ истиче да је то оправдан изузетак од принципа легалитета кривичног гоњења и примјена принципа опортунитета кривичног гоњења.

У Одлуци УСБиХ истиче се да члан I/2 Устава БиХ говори о принципу владавине права из чега произлази захтјев о одређености правних прописа и заштити људских права. Са уставноправног аспекта, једина обавеза законодавца је да при уређивању појединих института тог поступка уважава захтјеве које пред њега поставља Устав Босне и Херцеговине, а нарочито оне који произлазе из принципа владавине права. Прецизније, њихово уређење увијек мора бити такво да обезбјеђује остварење легитимних циљева кривичног поступка, правну сигурност, одређеност, приступачност, предвидљивост и правну извјесност норми, те процесну равноправност положаја странака.

Према закључку УСБиХ, ЗКПБиХ у члану 84. не прави разлику између привилегија против самооптуживања (УСБиХ закључује да је та привилегија прописан чланом 84. став 1. ЗКП-а БиХ као право свједока да ћути и не одговара на поједина питања) и дужности свједока да одговара на постављена питања. Због наведеног, а према наводима у Одлуци УСБиХ, свједок не зна хоће ли бити процесуиран и када ће бити процесуиран. У вези с тим, Уставни суд налази да законодавац није задовољио стандарде прецизности и одређености. Због наведеног, оспорене одредбе, саме по себи, отварају простор арбитрарном одлучивању тужиоца, односно главног тужиоца при давању имунитета.

Узимајући у обзир наведене ставове УСБиХ, у приједлогу текста члана 84. ЗКП-а БиХ уграђени су механизми који ову одредбу чине јасном, правно сигурном, дакле, уграђени су механизми који отклањају уочене недостатке са аспекта заштите владавине права и права учесника у кривичном поступку. Тако је новим (предложеним) ст. 2, 7, 8. и 10. прописана детаљнија процедура давања имунитета свједоку. Прописана процедура обезбјеђује права свједока (нпр. да ће у рјешењу главног тужиоца бити наведен чињенични опис и правна квалификација кривичних дјела за која се неће предузети кривично гоњење свједока, став 8; или немогућност коришћења исказа свједока у кривичном поступку против свједока, под условима из приједлога ст. 9. и 10.), као и оправдане интересе тужиоца као носиоца кривичног гоњења (нпр. прије саслушања свједок ће дати писмену изјаву да ће као свједок у кривичном поступку дати истинит исказ и да неће прећутати ништа што му је познато о кривичном дјелу о којем даје исказ и његовом починиоцу, став 7; или, ускраћивање давања имунитета свједоку под условима из приједлога став 9.).

Један од закључака УСБиХ односи се и на прописивање за која кривична дјела се може дати имунитет. На који начин ће законодавац уредити институт давања имунитета није у надлежности Уставног суда, али законодавац мора прописати за која се дјела може дати имунитет свједоку, те која су то кривична дјела која се истражују, да би с циљем доказивања тих дјела тужилац одустао од кривичног гоњења свједока. Узимајући у обзир наведени став, у приједлогу текста члана 84. став 4. ЗКП-а БиХ прописана су кривична дјела за која се може дати имунитет свједоку. Ријеч је о кривичним дјелима која због сложености откривања и доказивања, или због важности заштитног објекта оправдавају примјену принципа опортунитета у конкретном кривичном предмету. С тим у вези се у ставу 3. предлаже да је услов за примјену принципа опортунитета да је исказ свједока важан за доказивање тих кривичних дјела.

У Одлуци УСБиХ посебно се истиче улога суда у поступку давања имунитета свједоку. Узимајући у обзир основне кривичнопроцесне принципе, посебно принципе акузаторности које потенцира одијељеност кривичнопроцесних функција и њихових носилаца (дакле, одијељеност функције кривичног гоњења и функције пресуђења и њихово повјеравање различитим државним органима) као и ставове које је навео УСБиХ, приједлог члана 84. уводи судску контролу испуњености услова за давање имунитета свједоку (став 6.). Судска контрола огледа се у доношењу рјешења (као формалне одлуке) којом суд даје одговор на питање да ли је изјава главног тужиоца у складу са ставом 4. (који се односи на кривична дјела за која се може дати имунитет свједоку) и 5. овог члана (који се односи на писмену изјаву главног тужиоца да неће предузети кривично гоњење свједока за радње које је навео у свом исказу и којим је прописано на која се кривична дјела свједока може односити та изјава). Такође, судском одлуком одређује се адвокат за савјетника свједоку за вријеме саслушања. Овако предложена судска контрола поштује не само принцип акузаторности и његове посљедице већ и природу стадијума кривичног поступка, посебно истраге и главног претреса, и права и дужности тужиоца и суда која се реализују у оквиру поменутих стадија.

Поред наведеног, Одлука УСБиХ разматра и положај оштећеног у кривичном поступку, посебно из угла заштите његових права у случају давања имунитета свједоку. Узимајући у обзир претходно изложене приједлоге у члану 84. може се закључити да они омогућавају бољу заштиту права оштећених, јер се прецизније одређују услови за давање имунитета свједоку и уводи се контрола тих услова од стране суда.

Коначно, одлука УСБиХ расправља и питања кривичног гоњења свједока и та се питања отварају на два нивоа. Један од њих је ситуација да је свједок добио имунитет а није свједочио. Сада је та препрека отклоњена јер је процедура давања имунитета формализована и везана за одређене одлуке и поступке не само главног тужиоца већ и свједока. Друга је ситуација када свједок даје лажан исказ. У ставу 11. предложеног члана 84. прописано је да се против свједока може предузети кривично гоњење за кривично дјело давања лажног исказа.

Члан 117. ЗКП-а БиХ

Уставни суд у образложењу наведене одлуке примјећује да се примјеном посебних истражних радњи држава мијеша у остваривање права појединца из члана 8. Европске конвенције. Такво мијешање оправдано је у смислу члана 8. став 2. само ако је у складу са законом, односно да има одређен основ и односи се на квалитет предметног прописа који треба да буде у складу са владавином права, те доступан лицу на које се односи које мјере ће моћи да предвиди посљедице за себе, те да мјера мора да буде у складу са владавином права.

Увидом у Кривични закон БиХ, Уставни суд уочава да је за велику већину кривичних дјела законодавац омогућио изрицање казне затвора у трајању од три године, из чега произлази да се за сва та дјела могу одредити посебне истражне радње. Из наведеног

слиједи да је могуће одредити посебне истражне радње и за велики број кривичних дјела која немају немају обиљежја тешких кривичних дјела.

Уставни суд посебно наглашава да се законом уреди да се посебне истражне радње примјењују искључиво ако се на други начин не може постићи исти циљ, имајући у виду ограничења права појединца из члана 8. Европске конвенције. Прописивањем да се посебне истражне радње могу одредити за велику већину кривичних дјела прописаних Кривичним законом у оквиру којих су и дјела која немају обиљежја тешких кривичних дјела, законодавац није обезбиједио да ће мијешање у право из члана 8. међународне конвенције бити у мјери неопходној за очување демократских институција, односно не би био обезбијеђен сразмјер између тежине задирањем у право приватности и легитимног циља који се жели постићи примјеном те посебне мјере.

Предложеном измјеном члана 117. преузета су кривична дјела из сада важећег закона, а то су кривична дјела: против интегритета БиХ; против човјечности и вриједности заштићених међународним правом и тероризма. Измјена овог члана посебно се односи на каталог кривичних дјела која су истовјетна са каталогом кривичних дјела из члана 84. предложених измјена и допуна.

Члан 118. став (3)

Према одредбама важећег закона, истражне радње могу трајати најдуже мјесец дана, а „из посебно важних разлога“ могу се на образложени приједлог тужиоца продужити за још мјесец дана, с тим да мјере из тачке а) и ц) члана 116. могу трајати укупно најдуже шест мјесеци. Одредбом која гласи: „посебно важних разлога“ повријеђен је принцип владавине права и право на правично суђење, зато што није јасан и транспарентан и оставља могућност арбитрарног поступања суда и тужиоца.

Уставни суд посебно је нагласио да је формулација у ставу 3. овог члана, а која гласи: „а из посебно важних разлога“, остављена могућност арбитрарног тумачења. Из цитиране одредбе не произлази на шта се посебно важи разлози односе, тј. да ли се односе на немогућност даљег прибављања доказа, усљед тога што посебне истражне радње не дају очекиване резултате или се односе на саму природу и околности извршења кривичног дјела. Судија за претходни поступак нема прецизна мјерила према којима би могао размотрити приједлог тужиоца за продужење посебних истражних радњи, како би могао одлучити да одбије, односно усвоји или одобри продужење. Појам „посебно важних разлога“ је дискрециона оцјена судије за претходни поступак да одлучи о захтјеву тужиоца.

На основу члана 8. став 2. Конвенције, захтјева се да оваква мјера има утемељен основ у домаћем пропису који треба да буде у складу са владавином права.

Према стандардима Европског суда, домаћи закон мора да буде довољно јасан и посебно прецизан како би се појединцу јасно указало на то у којим околностима и под којим условима се могу одредити посебне истражне радње. Ово посебно из разлога што се ради о „тајним“ мјерама које нису подложне преиспитивању од стране лица на која се оне

односе. Према важећој одредби, трајање истражних радњи ограничено је до мјесец дана и за свако ново продужење потребно је образложење тужиоца. Свако продужење посебних истражних радњи мора да одобри судија за претходни поступак, који има могућност да не одобри продужење истражних радњи, ако приједлог тужиоца не садржи образложени разлог да се настави с њиховим спровођењем. При томе морамо имати на уму да се посебне истражне радње примјењују само да се у случају на други начин не може постићи исти циљ, те да мора постојати основ сумње да је неко лице само или заједно са другим лицима учествовало или учествује у извршењу кривичног дјела.

Уставни суд посебно наглашава да је дијелом одредбе која гласи: „посебно важних разлога“, остављена могућност арбитарног тумачења судије за претходни поступак. Из цитиране одредбе не произилази јасан разлог да ли се односе на немогућност даљег прибављања доказа, услед тога што посебне истражне радње не дају очекиване резултате или се односе на саму природу и околности извршења кривичног дјела.

Судија за претходни поступак нема прецизна мјерила у закону по којима би могао размотрити приједлог тужиоца за продужење посебних истражних радњи и у складу с таквим мјерилима одлучити о захтјеву тужиоца.

У измијењеном члану предвиђено је да се истражне радње из члана 116. став 2. одређују наредбом судије за претходни поступак, коју доноси на образложен приједлог тужиоца. Посебне истражне радње могу трајати до мјесец дана, а ако оне дају резултате и постоји разлог да се настави са њиховим спровођењем, могу се на образложен приједлог тужиоца продужити још за мјесец дана, с тим да мјере из тачке а) до ц) могу трајати укупно најдуже шест мјесеци, а за кривична дјела за која се може изрећи казна затвора преко пет година или тежа казна, најдуже четири мјесеца.

Изузетно за кривична дјела организовани криминал и кривична дјела тероризма, истражне радње, ако оне дају резултате и постоји разлог да се наставе, могу се продужити још за три мјесеца, што укупно износи девет мјесеци. Наредбе судије за претходни поступак са приједлогом тужиоца чувају се у посебном омоту.

Члан 225. ЗКП-а БиХ

Уставни суд је утврдио да члан 225. став 2. Закона није у складу са Уставом БиХ, члан I (2).

Одлука УСБиХ наглашава утицај дуготрајности истраге на правичност одвијања кривичног поступка, кршење не само права осумњиченог на суђење у разумном року већ и на кршење права оштећеног кривичним дјелом. Кривични поступак, по оцјени суда, спроводи се с циљем заштите основних права и слобода човјека и грађанина, који у случају извршења кривичних дјела добијају статус оштећених, ако им је неко од тих права и слобода повријеђено, односно угрожено.

Уставни суд уочава да став 2. члана 225. који гласи: „Ако се истрага не заврши у року од шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге, потребне мјере да би се истрага окончала предузме Колегијум Тужилаштва“. Из наведене одредбе није изричито

јасно да се истрага мора завршити у року од шест мјесеци, нити је одређен рок у коме се истрага мора завршити. Такође, није јасна дефиниција Колегијума Тужилаштва, јер по природи ствари и организацији Тужилаштва, о овим питањима треба да одлучује главни тужилац. У важећој одредби није дата могућност да осумњичени изјави притужбу због трајања истражног поступка, тако да оспорене одредбе омогућавају да појединац који се терети за крвично дјело буде у стању неизвјесности и неупућености у сопствену судбину у неограниченом трајању истраге. Није прописана могућност да оштећени кривичним дјелом изјави притужбу због предугог трајања истражног поступка, тако да се и он оштећен кривичним дјелом налази у стању неизвјесности да ли је заправо осумњичени починио или није починио кривично дјело.

Узимајући у обзир закључке до којих је дошао УСБиХ у вези са постојећим чланом 225. став 2. ЗКП-а БиХ (ЗКПБиХ не наводи рок у коме је потребно завршити истрагу: непостојање притужбе на дуготрајност истраге: неадекватна улога Колегијума Тужилаштва у смислу заштите основних права везаних уз правичан поступак), приједлог ст. 2, 3. и 4. члана 225. ЗКП-а БиХ прописује рокове за трајање истраге, затим трајање истраге веже за тежину кривичног дјела због којег се води истрага, обавезује тужиоца да о разлозима због којих истрага није завршена, у року од осам дана, обавијести како главног тужиоца, тако и осумњиченог и оштећеног. Такође, због континуитета заштите права осумњиченог и оштећеног лица, прописано је да имају право на притужбу због трајања поступка.

Дакле, битна новина је да, ако тужилац утврди да је притужба основана, одреди нови рок, уколико постоје процесне претпоставке да се истрага мора окончати. Истрага се не може спровести уколико се нпр. осумњичени налази у бјекству, јер по важећем закону није дозвољено суђење у одсуству.

Члан 226. ЗКП-а БиХ

Уставни суд утврдио је да члан 226. став 1. није у складу са чланом I/2. Устава БиХ. Суд је констатовао да не постоји прецизан рок у којем је тужилац обавезан подићи оптужницу, те да је основ механизма заштите права оних на које се то односи супротан правном поретку и владавини права.

У свјетлу уставности овог члана, УСБиХ закључује да је за разумно трајање кривичног поступка и остваривање права на одбрану битно ефикасно одвијање претходног поступка и припремање оптужног акта. Ефикасно одвијање истраге и подизање оптужнице ако су испуњени законски услови битно је и за заштиту права оштећеног. И у оцјенама овог члана УСБиХ позива се на континуитет заштите права осумњиченог и оштећеног, те обавезе државе у том смислу. Ријеч је, у ствари, о позитивним обавезама које се намећу држави, и које обавезују државу на предузимање одређених активности како би се заштитила основна права и слободе које су прописане Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода. Кроз одлуке Европског суда за људска права уочава се да је међу тим позитивним обавезама и дужност државе да спроведе ефикасну

истрагу. Другим ријечима, право на спровођење ефикасне истраге једно је од основних права оштећеног кривичним дјелом.

У том смислу, у приједлозима за ову законску одредбу прописани су рокови у којима тужилац мора припремити и упутити оптужницу судији за претходно саслушање. Пропуштање подизања оптужнице у законском року има за посљедицу обавјештавање главног тужиоца о разлозима неподизања оптужнице. Такође о неподизању оптужнице и одређивању додатног рока обавјештавају се осумњичени и оштећени. Под законским условима, осумњичено и оштећено лице могу поднијети притужбу.

Предложена законска рјешења одговарају природи поступка у БиХ, специфичностима везаним за положај тужиоца, те осумњичена и оштећена лица. Такође, предложена рјешења доприносе убрзању поступка, дисциплиновању тужиоца, заштити права на одбрану и заштити права осумњиченог лица.

IV- КОНСУЛТАЦИЈЕ

Подршку Радној групи пружили су експерти које је ангажовала Амбасада САД. Експертску групу чине: Дијана Кајмаковић из Тужилаштва БиХ, Хилмо Вучинић, судија Суда БиХ, Љиљана Филиповић, судија Врховног суда ФБиХ, Хајрија Сијерчић-Чолић, професор на Правном факултету Универзитета у Сарајеву, Харис Халиловић са Факултета за криминалистику, криминологију и безбједносне студије Универзитета у Сарајеву, Славо Лакић, тужилац Федералног тужилаштва и члан ВСТС-а БиХ, и Бранко Митровић, замјеник главног тужиоца Републичког тужилаштва РС, те Мел Фланган, стручна савјетница и бивша тужитељка и судија у Сједињеним Америчким Државама.

Експерте из кривичне области за анализу Одлуке Уставног суда БиХ ангажовала је Амбасада САД и одабрала институције, односно појединце за ову активност. Након што је Радна група Министарства правде почела с радом, Министарство је обавијештено да су експерти у припреми материјала који ће понудити Радној групи, како би га могли користити у креирању потребних рјешења.

Радна група је као почетни основ за рад узела материјал који су сачинили експерти, али је на сваком састанку свако рјешење анализирано у складу са другим одредбама у ЗКП-у БиХ, али и препорукама из Одлуке Уставног суда БиХ.

Да је ово једногласно усаглашени нацрт законских рјешења Радне групе, а не приједлог експерата потврђује проширење „каталога“ кривичних дјела у чл. 84. и 117, али и брисање тачке е) у ставу (4) члана 84. и тачке е) у члану 117. из приједлога експерата.

Радна група је на састанку одржаном 08. 12. 2012. године, којем су присуствовали сви чланови Радне групе, усагласила измјене и допуне наведеног закона како је предложено. Наиме, Нацрт закона сачињен је на основу приједлога експерата, с тим што је Радна група једногласно заузела став и у члану 84. став (4) брисала тачку е) за друга кривична

дјела за која је законом прописана казна затвора у трајању од најмање три године или тежа казна.

Дана 29. 12. 2017. године Министарство правде је запримило Усаглашени приједлог Суда БиХ и Тужилаштва БиХ у вези са Законом о измјенама и допунама Закона о кривичном поступку Босне и Херцеговине у складу с Одлуком Уставног суда БиХ број У-5/16 од 01. 06. 2017. године, у којем наглашавају да „усаглашени Нацрт који смо разматрали није у цјелини успио. Отуда смо сачинили приједлог који би у највећој мјери усвојио начелне ставове из одлуке Уставног суда и отклонио идентификоване проблеме досадашње тужилачке и судске праксе“.

Радна група је одржала састанак 04. 01. 2018. године на којем је размотрила достављени приједлог и сагласила се да није прихватљив. Наиме, у приједлогу је наведено да се имунитет свједоку може дати за кривично дјело које је починио свједок које је тешко као и кривично дјело за које свједочи. Посебно се цијенило да су међу експертима на основу чијег приједлога је сачињен Нацрт закона учествовали и представници из Тужилаштва БиХ и Суда БиХ.

Састанцима Радне групе присуствовали су представници ОЕБС-а.

На Нацрт закона прибављена су релевантна мишљења. Мишљење без примједба доставили су: Дирекција за европске интеграције, Агенција за заштиту личних података у БиХ, Федерално министарство правде, Министарство правде Републике Српске и Министарство финансија и трезора БиХ. Обављене су консултације у складу са Правилима за консултације у изради правних прописа, те није било додатних приједлога и коментара. Примједбе Канцеларије за законодавство су прихваћене и унесене у текст Нацрта закона.

Примједба Министарства за људска права и избјеглице БиХ није прихваћена јер се Нацртом закона само извршава одлука Уставног суда Босне и Херцеговине у предмету бр. У- 5/16, те како су у текућој години планиране додатне измјене и допуне овог закона, предложена допуна ће бити инкорпорирана у Закон о кривичном поступку БиХ. Примједбе Правосудне комисије Брчко Дистрикта БиХ су размотрене, те оцијењене као нејасне, поготово примједба на члан 4. Нацрта којом се наглашава недостатак “санкција”, а као примјер се наводе одређени процесни институти (прекид или обустављање истраге). Високи судски и тужилачки савјет БиХ, због “брисања надлежности Колегијума Тужилаштва”, ставило је резерву на чл. 84. и 225. У вези с тим, наглашавамо да је Уставни суд уочио да у ставу (2) члана 225. који гласи: „Ако се истрага не заврши у року од шест мјесеци од доношења наредбе о спровођењу истраге, потребне мјере да би се истрага окончала предузме Колегијум Тужилаштва“, није изричито наведено да се истрага мора завршити у року од шест мјесеци, нити је одређен рок у ком се истрага мора завршити. Такође, није јасна дефиниција Колегијум Тужилаштва, јер по природи ствари и организацији Тужилаштва, о овим питањима треба да одлучује главни тужилац. У важећој одредби није дата могућност да осумњичени изјави притужбу због трајања истражног поступка, тако да оспорене одредбе омогућавају да појединац који се терети за кривично дјело буде у стању неизвјесности и неупућености у своју судбину у неограниченом трајању истраге. Такође, није прописана могућност да оштећени

кривичним дјелом изјави притужбу због предугог трајања истражног поступка, тако да се и оштећен кривичним дјелом налази у стању неизвјесности у погледу тога да ли је заправо осумњичени починио или није починио кривично дјело.

V - УСКЛАЂЕНОСТ ПРОПИСА СА ЕВРОПСКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Материја која се уређује предложеним рјешењима закона није регулисана правно обавезујућим актима ЕУ, али то никако не умањује обавезу постизања највећег степена усаглашености прописа са потребама, односно праксом и стандардима за ову област.

VI- ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За спровођење овог закона неће бити потребна додатна финансијска средства.

